

Teuvo Peltoniemi:

Kohti parempaa maailmaa - suomalaisten ihannesiirtokunnat 1700-luvulta nykypäiviin.

(The Search For a Better World. Finnish utopian communities from the 18th century to the present day.)

Otava Publishing House. Helsinki 1985. ISBN 951-1-08551-4.

Other material related to the book: www.utopias.info

SOURCES - LÄHDEAINEISTO

Although this book is basically a journalistic report I have tried to read all the material and literature, which I have about the Finnish utopian settlements. From newspapers, magazines and letters I have found fresh descriptions of the life of the colonists. For some settlements that kind of info has been irreplaceable.

Research on utopians settlements has not been very wide. Among those who have been studying it are to mention the Americans Robert Hine, Charles Nordhoff as well as William and Jane Pease. Utopia as a philosophical phenomena has been more researched, for instance George Kateb, Frank and Fritzie Manuel as well as Raoul Palmgren.

In the writing process, in addition to interviews and archive material, the greatest help has been from the basic emigration research. The most important sources have been the studies of the following researchers. *New Jerusalem*: Carl Wadström; *Amurinmaa*: F.H.B. Lagus; *Australia, Sointula & Sammon Takojat*: Matti Halminen, Kalevi Kalemaa, Olavi Koivukangas, John I. Kolehmainen, Osmo T. Linnoila, Vilho Niitemaa and Donald Wilson; *California cooperative farm*: Irene Carlson; *Karjala-fever*: William Copeland, Ritva-Liisa Hovi and Reino Kero; *Cuba*: Ritva Jarva; *South America*: Rolf Lagerborg, Olavi Lähteenmäki and Enrique Tessieri; *Alternative life style movements*: Pauli Välimäki.

There are the most important sources in the References list. The bibliography of Koivukangas and Toivonen is of assistance to those, who wish more detailed info about the existing literature.

Vaikka tämä kirja on lähinnä haastatteluihin perustuva journalistinen raportti olen tietysti yrittänyt lukea kaiken siirtokunnista löytämäni materiaalin. Lehtiartikkeleista ja kirjeistä olen saanut ajankuvauksia siirtokuntien jäsenten elämästä. Joidenkin siirtokuntien osalta tällainen tieto on ollut korvaamatonta.

Utopiasiiirtokuntia koskeva tutkimus ei ole ollut kovin runsasta. Niitä ovat selvittäneet mm. amerikkalaiset Robert Hine, Charles Nordhoff sekä William ja Jane Pease. Utopiaa filosofisena ilmiönä on tutkittu runsaasti, mm. George Kateb, Frank ja Fritzie Manuel sekä Raoul Palmgren.

Haastattelu- ja arkistomateriaalin ohella suurin apu kirjoittaessani on ollut siirtolaishistorian perustutkimuksesta. Tärkeimmät lähteet liittyvät seuraavien tutkijoiden töihin: *Uusi Jerusalem*: Carl Wadström; *Amurinmaa*: F.H.B. Lagus; *Australia, Sointula ja Sammon Takajat*: Matti Halminen, Kalevi Kalemaa, Olavi Koivukangas, John I. Kolehmainen, Osmo T. Linnoila, Vilho Niitemaa ja Donald Wilson; *Kalifornian osuusfarmi*: Irene Carlson; *Karjala-kuume*: William Copeland, Ritva-Liisa Hovi ja Reino Kero; *Kuuba*: Ritva Jarva; *Etelä-Amerikka*: Rolf Lagerborg, Olavi Lähteenmäki ja Enrique Tessieri; *Vaihtoehdotliikkeet*: Pauli Välimäki.

Kirjallisuusluetteloon on otettu tärkeimmät lähteet. Koivukankaan ja Toivosen bibliografia auttaa niitä lukijoita, jotka haluavat tutustua perusteellisemmin aikaisempiin kirjoituksiin.

REFERENCES

Utopias in general - Utopiat

Bellamy, Edvard: Vuonna 2000. Suomentanut: *J.K. Kari*. Helsinki 1907.

Böök, Mikael: Sociale utopier - konkrete utopier i dag. Nordisk Sommeruniversitet. Arbejdspapirer fra NSU nr. 3. Aalborg 1979.

Hine, Robert V.: California's utopian colonies. Yale University Press. New York 1966.

Holloway, Mark: Heavens on Earth. Utopian Communities in America 1680-1880. New York 1966.

Kateb, George & Skinner, B.F.: Utopianism. Teoksessa: International Encyclopedia of the Social Sciences. Vol. 16. New York 1968.

Kivi, Aleksis: Seitsemän veljestä. Alkulause V.A. *Koskenniemi*. WSOY. Porvoo 1966.

Koivukangas, Olavi & Toivonen, Simo: Suomen siirtolaisuuden ja maassamuuton bibliografia. Siirtolaisuusinstituutti. Turku 1978.

Koskelainen, Osmo: Kollektiivin mahdollisuuksista kapitalismissa. *Sociologia* 4/1978.

Lindqvist, Martti: Hyvä elämä. Otava. Keuruu 1980.

Manuel, Frank E. & Manuel, Fritzie P.: Utopian thought in the Western world. Basil Blackwell. Oxford 1979.

More, Thomas: Utopia. Suomentanut: *Marja Kaila-Itkonen*. WSOY. Porvoo 1971.

Murros, Kaapo: Suuret haaveilijat, heidän oppinsa ja kokeilunsa. Hancock, Mich. 1905.

Mäki, Hilikka: Etäisyyksiä utopioihin. Teoksessa: *Salokannel, Juhani* (toim.): Mitä lukijan tulee tietää? Esseita ja kirjoituksia Parnasson vuosikerroista 1951-1981. Otava. Keuruu 1981.

Nordhoff, Charles: The communistic societies of the United States. Schocken. New York (1875) 1966.

Palmgren, Raoul: Toivon ja pelon utopiat. Kansankulttuuri. Tampere 1963.

Peltoniemi, Teuvo: Utopiat eivät kuole. Siirtolaisuutopioiden näyttelyn esite. Kristillisen kulttuurin liitto. Turku 1984.

Pease, William H. & Pease, Jane H. : Black Utopia - negro communal experiments in America. Madison, Wisc. 1963.

Vorländer, Karl: Sosialistien aatteiden historia. Tammi. Helsinki 1965.

New Jerusalem - Uusi Jerusalem (Africa - Afrikka)

Arppe, A.E.: Anteckningar om finska alkemister. Bidrag till kännedom af Finlands natur och folk. Finska Vetenskaps- Societeten. Sextonde Häftet. Helsingfors 1870.

Nordenskiöld, August: Församlingss-Formen uti det Nya Jerusalem. Kjöpenhamn 1790.

Nordenskiöld, August: Plan for a free community upon the coast of Africa under the protection of Great Britain. London 1789.

Wadström, Charles Bernhard: Essay on colonization, particularly applied to the West Coast of Africa, also brief descriptions of the colonies already formed, including those of Sierra Leona and Bonloma. Part I-II. London 1794.

Amurinmaa (Russia – Venäjä)

Lagus, F.H.B.: Amurinmaan retki. WSOY. Porvoo 1925.

Nilsson, K.F.: En emigrants minnen från Amurbolagets expedition. Terra 1922.

Australia & Canada - Kanada

Interviews/ Haastateltavat: Eleanor Honkala, Väinö Honkala, Minda Katainen, Osmo Lahti, Varpu Lindström-Best, Hannes Myntti, Erkki Rommi, Alex Pouttu, Naimi Pouttu, Aini Tynjälä, Urho Tynjälä, Jack Ujanen, Matti Varila.

Aaltio, Tauri: Sointula: kalastajakylä Tyynen valtameren saarella. Suomen Kuvalehti 36/1971.

Halminen, Matti: Sointula - Kalevan Kansan ja Kanadan suomalaisten historiaa. Helsinki 1936.

Hautamäki, Arvi: Matti Kurikka. Teoksessa: *Soikkanen, Hannu* (toim.): Tiennäyttäjät. Tammi. Rauma 1967.

Hendrickson, Martin: Muistelmia kymmenvuotisesta raivaustyöstäni. Fitchburg, Mass. 1909.

Hirmukallio, Leo: Pientä pakinaa Suomen siirtolaisuudesta Australiaan. Suomen Silta 2/1945.

Johnson, Arthur A.: The Kalevan Kansa Colonization Company Limited's relationship with North American utopian socialist settlements from 1900-1905. Yleisen historian laudaturtyö. Turun yliopisto 1979.

Kalemaa, Kalevi: Matti Kurikka - legenda jo eläessään. WSOY. Porvoo 1978.

Kero, Reino: Suuren lännen suomalaiset. Otava. Keuruu 1976.

Koivukangas, Olavi: An attempted Finnish utopian settlement in Queensland. Journal of the Royal Australian Historical Society. Vol. 58 (March), 1972.

Koivukangas, Olavi: Meri, kulta ja sokeriruoko - Suomalaiset Australiassa 1770 - 1947. Siirtolaisuusinstituutti. Käsikirjoitus 1984.

Kolehmainen, John I.: Harmony Island - a Finnish utopian venture in British Columbia. British Columbia Historical Quarterly 2/1941.

Linnoila, Osmo T.: Matti Kurikan yhteiskunnallinen ja valtiollinen toiminta. Laudaturtyö. Helsingin yliopisto 1933.

Mäkelä, A.B.: Miksi Malkosaaren yhtiöhomma ei menestynyt. Työväen kalenteri 1910. Helsinki 1909.

Mäkelä, A.B.: Sopiiko Sointula-yritysten epäonnistumista verrata lentokone-tapaturmiin. Uusintapainos 1912 ilmestyneestä artikkelista. Viikkosanomat (Toronto) 20/1979.

Niitemaa, Vilho: Australiansuomalainen Erakko-seura vv. 1902- 1904. Turun historiallinen yhdistys XXV. Vammala 1971.

Peltoniemi, Teuvo: Amerikansuomalaisen raittiusliikkeen vaiheita. Alkoholipolitiikka 1/1980.

Pohjanpalo, Jorma: Matti Kurikka ja Australia. Suomen Silta 1/1965.

Pälsi, Sakari: Suuri, kaunis ja ruma maa. Otava. Helsinki 1927.

Raivio, Yrjö: Kanadan suomalaisten historia 1-2. Canadan Suomalainen Historiaseura. Vancouver, B.C. 1975.

Salo, A.H.: Kalevan Kansa Colonization Company: Finnish millenarian activity in B.C. M.A. theses. University of British Columbia 1978.

Sariola, Sakari: Amerikan kultalaan. Tammi. Helsinki 1982.

Savela, Evert: Suomesta Sointulaan. Superior, Wisc. Ei painovuotta.

Wilson, Donald J.: Matti Kurikka and the settlement of Sointula, British Columbia, 1901-1905. Teoksessa: Finnish-Americanano. Volume 3. New Brighton, Minn. 1980.

Zilliacus, Konni: Tanken att i Kanada samla utvandrarna från Finland. Teoksessa: Ateneum. Helsinki 1899.

Cooperative farms – Osuusfarmit (California - Kalifornia, Georgia, Cuba – Kuuba)

Interviews/ Haastateltavat: Georgia: Bennet Clayton, Ethel Crosby-Strickland, Anton Harju, Hilja Harju, Fanny Helander, Jussi Helander, Aimo Jämsen, Elsi Jämsen, Matti Kallio, Arvo Paananen, Eino Raikunen, Roy Rajala, Kauko Saari, Lydia Saari, John O. Salmi, Sävele Syrjälä, Joe Thomas, Tauno Tyrkkö. *California/Kalifornia:* Tauno Ahonen, Irene Carlson, Jack Krantz, Tim Lake, Tyyne Niemi, Julie Soinila, Signe Soinila, Veikko Soinila, Jussi Stenvall, George Suntkin. *Kuuba:* Anneli de Carvallio, Väinö Hoover, Estrella Matikainen, Alma Niska-Garcia.

Aaltonen, Frank: Suomalainen "osuusfarmi" Georgiassa. Työväen osuustoimintalehti 17.12.1946.

Carlson, Irene: The Finnish Colony in Redwood Valley. Käsikirjoitus. Fort Bragg, Cal. 1.11.1964.

Erkko, Eero: Muistelmia Kuban matkalta kesällä 1903. Teoksessa: Nuori Suomi: Kaunokirjallinen joulualbumi I. Brooklyn, N.Y. 1903.

Hultin-Barron, Marja: Jesupin osuusfarmin vaiheita. Suomen Silta 1971.

Jarva, Ritva: Cuba - 'Paradise' for Finns. Publications of the Institute of General History. University of Turku. No 3/1971.

Peltoniemi, Teuvo: Suomalaisten osuusfarmi Redwood Valleyssä Kaliforniassa. Suomen Silta 2/1980.

Suomalaisten osuusfarmi Georgiassa. Superior, Wisc. 1922.

Karelia Fever - Karjala-kuume (Soviet Union - Neuvostoliitto)

Interviews/ Haastateltavat: Matti Kallio, Tauno Tyrkkö, Jack Ujanen.

Copeland, William R.: Amerikansuomalaiset "pyhiinvaeltajat" Neuvosto-Karjalassa. Historiallinen aikakauskirja. Nr 4. Forssa 1973.

Hovi, Ritva-Liisa: Amerikansuomalaisten maanviljelyskommuuni Etelä-Venäjällä. Turun historiallinen arkisto XXV. Vammala 1971.

Kaskela, N.: Amerikansuomalaisten kommuunikylä "Kylväjä" Kaukaasiassa. Amerikan Uutiset 1.2.1974.

Kero, Reino: The Canadian Finns in Soviet Karelia in 1930s. Teoksessa: *Karni, Michael G.* (ed.): Finnish diaspora I. The Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.

Kero, Reino: Neuvosto-Karjalaa rakentamassa. Suomen Historiallinen Seura. Tutkimuksia 122. Helsinki 1983.

Tuomi, Kaarlo R.: The Karelian fever of the early 1930's. Teoksessa: Finnish-Americanano. Volume 3. New Brighton, Minn. 1980.

Tuomi, Kaarlo R.: Isänmaattoman tarina. Toimittanut Sakari Määttänen. WSOY. Juva 1984.

Yläräkkö, Arvo: Edvard Gylling. Itä-Karjalan suomalainen rakentaja. Otava. Keuruu 1976.

Tropics - Tropiikin siirtokunnat (Argentina - Argentiina, Brazil - Brasilia, Dominican Republic - Dominikaaninen Tasavalta, Paraguay)

Interviews/ Haastateltavat: Argentina/Argentiina: Artturi Heino, Eva Heino, Helga Heino, Greta Holmberg, Hedvig Niskanen, Jussi Palo, Olavi Putkuri, Sanni Putkuri, Aira Sormunen, Pentti Sormunen. *Brazil/Brasilia:* Aili Aaltonen, Taimi Aichinger, Eila Ampula, Gottfried Bertell, Katri Bertell, Siiri Bertell, Matti Harju, Eva Hilden, Lempi Ikävalko, Martti Kurki, Lydia Reiman-Valtonen, Toivo Sipilä, Liisa Uuskallio, Niilo Valtonen. *Dominican Republic/ Dominikaaninen tasavalta:* Aarne Kohonen, Hilikka Kohonen, Zeila Laurikainen, Egon Magnus, Heino Sonni, Eeli Ylitalo. *Paraguay:* Manuel Holopainen, Lauri Järvinen, Mauno Kuutti, Jouko Lappi, Aina Laulaja, Iikka Laulaja.

Aaltio, Tauri: Perustettu paratiisiksi. Suomen Silta 2/1979.

Ikävalko, Lempi: Alborado-siirtokunnan alkuvaiheita. Demari 16.8.1979.

Ivalo, Santeri: Hellettä. WSOY. Porvoo 1930.

Jouskari, Lyyli: Heräävän jättiläisen maassa. WSOY. Porvoo 1958.

Kihlman, Christer: Puhtaita elämän unelmat. Kirja voimattomuudesta. Suomentanut: *Pentti Saaritsa.* Tammi. Helsinki 1982.

Kotiranta, Heikki: Arthur Thesleff; monipuolinen sienitieteilijä. Sienilehti 3/1981.

Lagerborg, Rolf: Arthur Thesleff. Esipuhe teoksessa: *Thesleff, Arthur:* Bibliska naturbilder. Helsingfors 1921.

Lunnasvaara, Väinö: Colonia Finlandesa. Misioneksen suomalaissiirtola. Terra 1/1932.

Lähteenmäki, Olavi: Dominikaanisen tasavallan suomalainen Viljavakka. Siirtolaisuus-Migration 4/1980.

Lähteenmäki, Olavi: Finnish group emigration to Latin America. Teoksessa: *Karni, Michael G.* (ed.): Finnish diaspora I. The Multicultural History Society of Ontario. Toronto 1981.

Lähteenmäki, Olavi: Viisi peninkulmaa Penedon taivalta. Siirtolaisuus-Migration 1/1979.

Paavolainen, Olavi: Lähtö ja loitsu. Kirja suuresta levottomuudesta. Otava. Keuruu 1978.

Peltoniemi, Teuvo: Väli- ja Etelä-Amerikan suomalaiset utopiasiiirtokunnat. Suomen Silta 4/1981.

Pennanen, H.D.: Fazenda Penedo - Suomalainen maanviljelystila Brasiliassa. Tampere 1929.

Pohjanpirtka, Oiva: Kirkko etsii omiaan. Suomen Merimieslähetysseura. Helsinki 1962.

Prien, Hans-Jürgen: Die Geschichte des Christentums in Latein-Amerika. Göttingen 1978.

Pärssinen, Ilkka: Argentiinan ja Paraguayn suomalaissiirtokunnat. Siirtolaisuus-Migration 1/1974.

Sonni, Tilli: Suomalaisten siirtolaisten vaiheita Dominican tasavallassa. Käsikirjoitus. Villa Va'squez, R.D. Ei vuotta.

Sulin, T.Z.: Suomalainen siirtokunta Misiones'ssa. Suomen Silta 1/1952.

Tessieri, Enrique: The second generation Finns of Argentina. A process towards Argentinization. Siirtolaisuus - Migration 2/1979.

Thesleff, Arthur: Prospekt öfver en tillärdnad finsk-svensk koloni i territoriet Misiones af republiken Argentina. Nya Pressen. Helsingfors 1906.

Thesleff, Marianne: Ihana elämä. Kirjayhtymä. Helsinki 1980.

Uuskallio, Toivo: Matkalla kohti tropiikin taikaa. Otava. Helsinki 1929.

Jad Hashmona (Israel)

Interviews/ Haastateltavat: Liisa Hoteila, Martti Kurki, Sirkka Kurki, Toivo Lehtinen, Eila Palviainen, Seppo Raulo, Hanna Riippa, Jukka Riippa.

Suominen, Elina: Kuolemanlaiva S/S Hohenhorn - juutalaispakolaisten kohtalo Suomessa. WSOY. Porvoo 1979.

Raulo, Seppo: Tervehdys Jad Hashmonasta. Shalom 10/1981.

Emmaus Jokioinen (Finland – Suomi)

Interviews/ Haastateltavat: Berit Elfving, Martta Horiander, Mirjam Mikkonen, Pertti Mikkonen, Marja Palander.

Lahdenperä, Osmo: Nyt tulee tekojen aika. Uusi Suomi 10.5.1980.

Raittila, Anna-Maija: Omenapuukylän päiväkirja. Kirjayhtymä. Vaasa 1983.

Simeon, Boris: Emmauksen lumpunkeräjät. Kirjapaja 1977.

Valoaalto, Kaarina: Suomalainen selluliittipolvi Andeilla. Otava. Keuruu 1982.

Välimäki, Pauli: vaihtoehtoinen elämäntapa - kokemuksia ja unelmia. Kirjapaja. Rauma 1984.

Encyclopaedias, newspapers & archives – Hakuteokset, lehdet ja arkistot

Biographiskt lexicon öfver namnkunniga svenska män (1852), Encyclopaedia Britannica, Nykysuomen sanakirja, Otavan suuri ensyklopedia, Spectrum, Svenska män och kvinnor (1955).

Aika, Helsingfors Dagblad, Jad Hashoman Uutiset, Karjalan Sanomat, Liekki, Lännetär, New Yorkin Uutiset, Raivaaja, Terveys, Työmies (Helsinki), Työmies (Superior, Wisc.), Åbo Underrättelser.

Helsingin yliopiston kirjasto, Suomen Merimieslähetykseura, Multicultural History Society,
Toronto, Siirtolaisuusinstituutti, Turun yliopiston yleisen historian laitos, Työväen arkisto,
Valtionarkisto, Yleisradion kirjasto.

Updated Jan 1, 2007